

Özel Yetenekli Öğrencilerin Çalışma Davranışlarının İncelenmesi

Examining the Study Behaviors of Special Talented Students

ANTALYA
İL MİLLÎ EĞİTİM MÜDÜRLÜĞÜ

Oktaç KILIÇ¹ Hüseyin Kadir YÜKSEL^{1*} İlker GÖNEN¹ Hasan AKDENİZ² Güven YILDIZ³ Sadık EFE⁴

¹Ölçme, Değerlendirme ve Sınav Hizmetleri Genel Müdürlüğü, Ankara, Türkiye

¹General Directorate of Assessment, Evaluation and Examination Services, Ankara, Turkey

²Özel Eğitim ve Rehberlik Hizmetleri Genel Müdürlüğü, Ankara, Türkiye

²General Directorate of Special Education and Guidance Services, Ankara, Turkey

³Kartal Prof. Dr. Şaban Teoman Duralı Bilim ve Sanat Merkezi, İstanbul, Türkiye

³Kartal Prof. Dr. Şaban Teoman Duralı Science and Art Center, İstanbul, Turkey

⁴Çorum Bilim ve Sanat Merkezi, Çorum, Türkiye

⁴Çorum Science and Art Center, Çorum, Turkey

kilicoktay06@gmail.com

*hkadiyuksel@gmail.com

ilker19@gmail.com

hasanakdeniz.gazi@gmail.com

guvenyildiz99@hotmail.com

sefe2000@hotmail.com

ORCID: 0000-0003-2363-9432

ORCID: 0000-0003-3552-4181

ORCID: 0000-0001-9630-1390

ORCID: 0000-0001-8628-7273

ORCID: 0000-0001-7075-9838

ORCID: 0000-0001-9981-9187

MAKALE BİLGİSİ / ARTICLE INFORMATION

Geliş Tarihi / Date Received

10.08.2021

Kabul Tarihi / Date Accepted

30.12.2021

Yayın Tarihi / Date Published

Aralık / December 2020

Yayın Sezonu / Pub Date Season

Aralık - Haziran / December - June

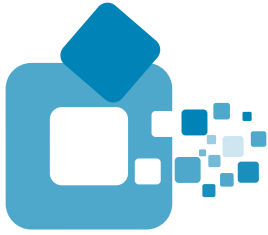
ATIF / CITE as

Kılıç, O., Yüksel, H.K., Gönen, İ., Akdeniz, H., Yıldız, G., Efe, S. (2021). "Özel Yetenekli Öğrencilerin Çalışma Davranışlarının İncelenmesi" / "Examining the Study Behaviors of Special Talented Students". bilar: Bilim Armonisi Dergisi, 4 (2): 92-99. doi: 10.37215/bilar.980953

<https://dergipark.org.tr/tr/pub/bilar>

Copyright © Published by Antalya İl Millî Eğitim Müdürlüğü Since 2018, Antalya, 07100 Turkey. All rights reserved.

Özel Yetenekli Öğrencilerin Çalışma Davranışlarının İncelenmesi

Examining the Study Behaviors of
Special Talented Students

ANTALYA
İL MİLLÎ EĞİTİM MÜDÜRLÜĞÜ

ÖZET

Araştırmanın amacı, özel yetenekli öğrencilerin çalışma davranış düzeylerinin belirlenmesi, çalışma davranışlarının cinsiyete ve kayıtlı oldukları program türüne göre farklılaşıp farklılaşmadığının incelenmesidir. Araştırmaya, İstanbul ilinde bulunan bilim ve sanat merkezlerine kayıtlı 337 kadın ve 347 erkek öğrenci katılmıştır. Araştırmanın verileri “Kişisel Bilgi Formu” ile “Çalışma Davranışı Değerlendirme Ölçeği” kullanılarak toplanmıştır. Verilerin analizinde temel düzey istatistikler kullanılmıştır. Araştırmada, özel yetenekli öğrencilerin “çalışmaya başlamak ve sürdürmek”, “bilinçli çalışmak ve öğrendiğini kullanmak”, “not tutmak ve dersi dinlemek”, “okuma alışkanlığı”, “okula karşı tutum” ile “sınavlara hazırlanmak ve sınava girmek” boyutunda normal düzeyde davranış gösterdiği, “ödev hazırlamak” boyutunda ise kadın öğrencilerin olumlu düzeyde, erkek öğrencilerin ise normal düzeyde davranış gösterdiği tespit edilmiştir.

Anahtar Sözcükler: Bilim ve sanat merkezi, çalışma davranışı, özel yetenekli öğrenci.

ABSTRACT

The aim of the study is to determine the study behavior levels of gifted students and to examine whether their working behaviors differs according to gender and the type of program. 337 female and 347 male students enrolled in science and art centers in Istanbul participated in the research. The data from the study was collected by using the “Personal Information Form” and the “Study Behavior Evaluation Scale”. Basic level statistics were used in the analysis of the data. In the research, normal level behavior of gifted students in the dimensions of “starting and continuing to study”, “studying consciously and using what you have learned”, “taking notes and listening to the lesson”, “reading habit”, “attitude towards school” and “preparing for and taking exams”. In the dimension of “preparing homework”, it was determined that female students showed positive behavior and male students showed normal behavior.

Key Words: Science and art center, study behavior, gifted and talented student.

1. GİRİŞ

Öğrencilerin okul başarı durumları her geçen gün daha karmaşık bir hale gelmektedir. Başarı veya başarısızlık kavramının tanımı, kriterleri veya ölçümü konusunda eğitim paydaşlarının üzerinde uzlaştığı bir açıklamanın olmadığı söylenebilir. Eğitim-öğretim yılı sonunda öğrencilerin başarısızlıkları konusunda sorumluluğun öğrencide mi, velide mi, öğretmende mi yoksa eğitim sisteminde mi olduğu süregelen bir tartışmadır (Küçükahmet 2008). Öğrenci açısından bakıldığında düşük başarı ve beklenmedik başarısızlık olmak üzere iki tür akademik başarısızlık tanımlanabilir (Sak 2012).

Düşük başarı, ortalamanın altında olan bir başarı türüdür. Düşük başarıyı belirlemek için norm grupların ortalama başarı düzeyleri ile öğrencilerin bireysel başarı düzeyleri karşılaştırılır. Beklenmedik başarısızlık öğrencinin ise var olan zihinsel potansiyeli ile akademik performansın karşılaştırılmasıdır. Öğrenci var olan potansiyelinin altında performans gösteriyorsa başarısız kabul edilir (Reis 1998, Sak 2012).

Öğrencilerin başarısızlıkları ile ilgili çalışmalar devam ederken özel yetenekli öğrencilerin karakteristik olarak yüksek akademik başarıya sahip olduğu araştırmacılar (Gagne 1985, Renzulli 2018, Sternberg 1989) tarafından belirtilmektedir. Üzerinde başarı etiketi taşıyan özel yetenekli öğrencilerin arasında da yüksek oranda beklenmedik başarısızlık görülmektedir (Peterson ve Colangelo 1995, Renzulli ve Park 2002). Hatta tanılanmamış öğrenciler ile karşılaştırıldıklarında özel yetenekli öğrencilerin daha sık beklenmedik başarısızlık gösterdikleri söylenebilir (Sak 2012). Özel yetenekli öğrencilerin başarısız olmasında; okula ve öğretime karşı ilginin azalması, uygun olmayan sınıf atmosferi, ders içeriklerinin ilgi uyandırmaması, öğretim yöntemlerinin özel yetenekli öğrencilerin öğrenme stilleri ile uyumsuzluk göstermesi, düşük akademik beklentiler, yetersiz çalışma davranışlarının etkili olduğu belirtilmektedir (Kerr 1991).

Çalışma davranışı, hem çalışma alışkanlıklarını hem de çalışma tutumlarını içeren bir üst kavram olarak kullanılmaktadır (Wolfenden ve Pumfrey 1985). Çalışma davranışı; çalışma durumu, güdülenme, hedefe odaklanma, özyönetim, zaman kullanımı, öğretmenlere karşı tutumlar, eğitime karşı tutum ve hazırlık düzeyinden oluşmaktadır (Burson 1985). Baltaş (2019)'a göre çalışmaya başlama ve çalışmayı sürdürme, bilinçli çalışma ve öğrendiğini farklı bir yerde kullanma, not tutma ve dersi dinleme, okuma alışkanlığı, ödev hazırlama, okula karşı tutum ve sınavlara hazırlanma davranışları çalışma davranışını oluşturan temel faktörlerdir.

Çalışma davranışına sahip olan öğrenciler hedeflerine daha kolay ulaşırlar. Olumlu çalışma davranışı göstermek başarılı öğrencilerin en önemli özelliklerinden biridir (Baltaş 2019, Gettinger ve Seibert 2002, Lewis ve Doorlag 1999, Uluğ 2000). Öğrencilerin çabalarından en iyi şekilde yararlanabilmeleri için etkili ve verimli çalışmaları gerekmektedir.

Nitekim araştırma bulguları (Arslantaş 2001, Brown ve Holtzman 1968, Ghulam 2013, Hong ve Milgram, 1999; Küçükahmet 2008, Memiş 2007, Mullen 1995, Jiao ve Onwuegbuzie 2001, Tinklin 2003) öğrencilerin çalışma davranışları ile akademik başarıları arasında bir ilişki olduğunu göstermektedir. Bütün disiplinler için öğrencilere uygun tek bir çalışma davranışı modeli yoktur (Wolfenden ve Pumfrey 1985). Öğrencilerin çalışma davranış ve alışkanlıkları birbirinden oldukça farklıdır (Küçükahmet 2008). Bu farklılığın gelişim özellikleri ve potansiyelleri dikkate alındığında özel yetenekli öğrencilerde daha belirgin olduğu söylenebilir.

Akranlarına göre zekâ, yaratıcılık, sanat, liderlik kapasitesi, motivasyon veya özel akademik alanlarda yüksek performans gösteren (Milli Eğitim Bakanlığı[MEB] 2019) özel yetenekli öğrenciler, var olan potansiyellerini geliştirebilmek için bilim ve sanat merkezlerinde (BİLSEM) belirli eğitim programları dâhilinde eğitim görmektedir. Bu eğitim programları; uyum sürecini kapsayan "Uyum Programı", öğrencilerin geliştirmesi gereken temel becerileri tüm alan/disiplinlerle ilişkilendirilmesini esas alan "Destek Eğitim Programı", öğrencilerin bireysel yeteneklerini fark etmeleri amacıyla yürütülen "Bireysel Yetenekleri Fark Ettirme (BYF) Programı", öğrencilerin özel yeteneklerini geliştirmek amacıyla yürütülen "Özel Yetenekleri Geliştirme (ÖYG) Programı" ve öğrencilerin ilgi, istek ve yetenekleri doğrultusunda bir alanda/disiplinde grupta veya bireysel olarak yürütülen "Proje Üretimi ve Yönetimi (PÜY) Programı"dır". Programlar kapsamında 3 ve 4. sınıf öğrencileri Destek-1 ve Destek-2 aşamalarında, 5 ve 6. sınıf öğrencileri BYF-1 ve BYF-2 aşamalarında, 7 ve 8. sınıf öğrencileri ise ÖYG-1 ve ÖYG-2 aşamalarında çalışmalara katılır (MEB 2019).

Alinyazında öğrencilerin çalışma davranışlarının (Brown ve Holtzman 1968, Ghulam 2013, Gürpınar vd 2011, Tuna Cesim vd. 2013, Hamblin 1981, Robinson 1974, Jackson vd. 1979) ve çalışma alışkanlıklarının (Arslantaş 2001, Hong ve Milgram, 1999, Küçükahmet 2008, Memiş 2007, Mullen 1995, Jiao ve Onwuegbuzie 2001, Tinklin 2003, Güngör 2010, Nadinloyi vd. 2013) incelendiği görülmektedir. Özel yetenekli öğrencilerin çalışma davranışının incelendiği (Yüksel vd. 2021) araştırmaya da bir BİLSEM'den öğrenciler katılmıştır. İstanbul ilinin genelinde bulunan BİLSEM'lere kayıtlı özel yetenekli -

öğrencilerin katıldığı bu araştırmanın, özel yetenekli öğrencilerin çalışma davranışlarının tespit edilmesi ve çalışma davranışı ile cinsiyet ve kayıtlı oldukları program arasındaki ilişkiyi incelemesi açısından önemli olduğu düşünülmektedir. Bu kapsamda çalışmada şu sorulara cevap aranmıştır;

1- Özel yetenekli öğrencilerin çalışma davranışlarının dağılımı nedir?

2- Özel yetenekli öğrencilerin çalışma davranışları BİLSEM’de kayıtlı olunan programa göre farklılaşmakta mıdır?

2. MATERYAL ve METOT

2.1. Araştırmanın Modeli

Bu çalışmada nicel araştırma modellerinden tarama deseninden yararlanılmıştır. Nicel araştırmalar; katılımcıların davranışlarını gözlem, deney veya test yoluyla nesnel bir şekilde ölçerek sayısal verilerle açıklamaya çalışır (Karasar 2019). Tarama deseni; bir durum, konu veya olaya ilişkin katılımcıların görüşlerinin ya da ilgi, tutum, beceri, yetenek gibi özelliklerinin belirlendiği araştırmalardır (Büyüköztürk vd. 2017).

2.2. Çalışma Grubu

Araştırmanın çalışma gurubunu İstanbul ilinde bulunan bilim ve sanat merkezlerinde kayıtlı olan özel yetenekli ortaokul öğrencileri oluşturmuştur. Araştırmada öğrencilere kişisel bilgi olarak cinsiyet, bilim ve sanat merkezinde kayıtlı olduğu program sorulmuştur. Öğrencilerin cinsiyetlerine göre kayıtlı oldukları programlara göre dağılımları aşağıdaki çapraz çizelgede verilmiştir.

Çizelge 1. Katılımcıların cinsiyet ve kayıtlı olunan programa göre dağılımları						
Katılımcılar	BYF		ÖYG		Toplam	
	f	%	f	%	f	%
Kadın	276	47,8	61	57,0	337	49,3
Erkek	301	52,2	46	43,0	347	50,7
Toplam	577	100	107	100	684	100

Çizelge 1 incelendiğinde araştırmaya BYF programına kayıtlı 577, ÖYG programına kayıtlı 107 olmak üzere toplam 684 öğrenci katılmıştır. Katılan öğrencilerin %49,3’ünün kadın, %50,7’sinin ise erkek olduğu görülmektedir. BYF1 programına kayıtlı öğrencilerin %47,8’i kadın, %52,2’si ise erkektir. ÖYG programına kayıtlı öğrencilerin ise %57’si kadın, %43’ü erkektir.

2.3. Veri Toplama Araçları

Araştırmada kullanılan “Çalışma Davranışı Değerlendirme Ölçeği’ne (ÇDDÖ)” ait soru havuzu Baltaş (2019) tarafından oluşturulmuştur. Oluşturulan soru havuzu 7 alt boyuttan oluşan şekilde toplam 73 maddedir. Ölçekteki her madde farklı bir boyutta yer almaktadır. ÇDDÖ’yü oluşturan boyutlar “Çalışmaya başlamak ve sürdürmek”, “Bilinçli çalışmak ve öğrendiğini-

kullanmak”, “Not tutmak ve dersi dinlemek”, “Okuma alışkanlığı”, “Ödev hazırlamak”, “Okula karşı tutum” ve “Sınavlara hazırlanmak ve sınava girmek” olarak adlandırılmıştır. Öğrenciler ölçek maddelerine “Evet” veya “Hayır” cevaplarını vererek katılım düzeylerini göstermektedirler. Öğrenciler verdiği cevaplar Baltaş (2019) tarafından hazırlanan cevap anahtarına göre “1” veya “0” olarak puanlanmaktadır. ÇDDÖ’nün çalışmada kullanılması için gerekli izin mail yoluyla alınmıştır.

2.4. Verilerin Toplanması

Araştırmada cinsiyet ve kayıtlı olunan programın sorulduğu kişisel bilgi formu ile ÇDDÖ veri toplama aracı olarak kullanılmıştır. İstanbul Medeniyet Üniversitesi Etik Kurulu’nun 04.03.2021 tarih ve 21727443 sayılı izni, İstanbul İl Millî Eğitim Müdürlüğü’nün 19.03.2021 tarih ve 22738257 sayılı oluru alınarak ölçeğin uygulaması gerçekleştirilmiştir. Ölçek Google Forms uygulamasına yüklendikten sonra herkese açık hâle getirilmiş ve İstanbul’da bulunan BİLSEM idareleri ile paylaşılarak öğrencilerin katılımı sağlanmıştır.

2.5. Verilerin Analizi

Araştırmada kullanılan kişisel bilgi formu ve ÇDDÖ’den elde edilen verilerin çözümlenmesinde “IBM SPSS Statistics Subscription” paket programı kullanılmıştır. Araştırmaya ilişkin istatistiksel işlemler yapılmadan önce normallik testi yapılmıştır. Yapılan normallik testi sonucunda ortaya çıkan Kolmogrov-Smirnov Çizelgesi incelenmiş ve verilerin normal dağılıma uygun olduğu görülmüştür ($p > .05$). Bu nedenle BİLSEM’e kayıtlı ortaokul öğrencilerinin kayıtlı oldukları programlara göre ÇDDÖ’nin alt boyutlarından elde ettikleri puanların farklılaşp farklılaşmadığına bakmak için bağımsız örneklem t-testi yapılmıştır. Aynı şekilde BİLSEM’e kayıtlı ortaokul öğrencilerinin cinsiyetlerine göre ÇDDÖ’nin alt boyutlarından elde ettikleri puanların farklılaşp farklılaşmadığına bakmak için bağımsız örneklem t-testi yapılmıştır. Öğrencilerin ÇDDÖ’nün alt boyutlardan aldıklarının puanların dağılımlarına ilişkin frekanslar cinsiyet ve kayıtlı olunan programlara göre çapraz çizelgeler yapılarak verilmiştir. Öğrencilerin ÇDDÖ’nün alt boyutlarından aldıkları puanlar Baltaş (2019) tarafından belirlenen kestirimlere göre her boyut için “Olumlu”, “Normal” ve “Olumsuz” olacak şekilde 3 gruba ayrılarak verilmiştir. Boyutlara ilişkin kestirim aralıkları aşağıdaki çizelgede verilmiştir.

Çizelge 2. ÇDDÖ’nün alt boyutlarına ilişkin kestirim değerleri			
ÇDDÖ’nün Alt Boyutları	Olumsuz	Normal	Olumlu
Çalışmaya başlamak ve sürdürmek	10-16	5-9	0-4
Bilinçli çalışmak ve öğrendiğini kullanmak	5-9	3-4	0-2
Not tutmak ve dersi dinlemek	6-10	3-5	0-2
Okuma alışkanlığı	12-18	4-7	0-3
Ödev hazırlamak	5-7	3-4	0-2
Okula karşı tutum	5-8	3-4	0-2
Sınavlara hazırlanmak ve sınava girmek	8-11	4-7	0-3

3. BULGULAR

BİLSEM'e kayıtlı ortaokul öğrencilerinin farklı değişkenler açısından çalışma davranışlarının değerlendirildiği araştırmada öğrencilerin ÇDDÖ'nün alt boyutlarından aldıkları puanların kestirime göre dağılımlarına ilişkin frekanslar, aşağıda verilmiştir.

Çizelge 3. Öğrencilerin ÇDDÖ'nün alt boyutlarından aldıkları puanların dağılımı						
ÇDDÖ'nün Alt Boyutları	Olumsuz		Normal		Olumlu	
	f	%	f	%	f	%
Çalışmaya başlamak ve sürdürmek	234	34,2	258	37,7	192	28,1
Bilinçli çalışmak ve öğrendiğini kullanmak	93	13,6	256	37,4	335	49
Not tutmak ve dersi dinlemek	167	24,4	377	55,1	140	20,5
Okuma alışkanlığı	19	2,8	259	37,9	406	59,4
Ödev hazırlamak	106	15,5	197	28,8	381	55,7
Okula karşı tutum	76	11,1	184	26,9	424	62
Sınavlara hazırlanmak ve sınava girmek	51	7,5	420	61,4	213	31,1

Çizelge incelendiğinde araştırmaya katılan öğrencilerin en fazla olumsuz olarak gruplandıkları boyutun çalışmaya başlamak ve sürdürmek boyutu (%34,2), en fazla normal olarak gruplandıkları boyutun sınavlara hazırlanmak ve sınava girmek boyutu (%61,4), en fazla olumlu olarak gruplandıkları boyutun okula karşı tutum boyutu (%62) olduğu görülmektedir.

3.1. Çalışma Davranışlarının Cinsiyet Değişkenine Göre Değerlendirilmesi

Özel yetenekli öğrencilerin cinsiyetlerine göre çalışma davranışlarının farklılaşım farklılaşmadığının incelenmesi için bağımsız örneklem t-testi yapılmıştır.

Çizelge 4. Cinsiyet değişkenine göre t-testi sonuçları							
ÇDDÖ'nün Alt Boyutları	Cinsiyet	N	Ort	sd	t	F	p
Çalışmaya başlamak ve sürdürmek	Kadın	337	6,37	682	-2,51	1,881	.012
	Erkek	347	7,13				
Bilinçli çalışmak ve öğrendiğini kullanmak	Kadın	337	2,67	682	-1,55	1,308	.121
	Erkek	347	2,85				
Not tutmak ve dersi dinlemek	Kadın	337	3,73	682	-5,39	2,757	.000
	Erkek	347	4,46				
Okuma alışkanlığı	Kadın	337	2,92	682	-4,25	1,676	.000
	Erkek	347	3,56				
Ödev hazırlamak	Kadın	337	1,97	682	-4,56	2,538	.000
	Erkek	347	2,64				
Okula karşı tutum	Kadın	337	2,11	682	-1,44	.322	.150
	Erkek	347	2,30				
Sınavlara hazırlanmak ve sınava girmek	Kadın	337	4,32	66241	-3,23	9,062	.001
	Erkek	347	4,78				

Çizelge incelendiğinde “çalışmaya başlamak ve sürdürmek” alt boyutu için kadın öğrencilerin -

ortalamaları 6,37 olarak bulunurken erkek öğrencilerin ortalamaları ise 7,13 olarak bulunmuştur. Öğrenciler arasındaki ortalama farkı, .76 olarak hesaplanmış ve bu fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur ($p < .05$). Ortalama puanlar Çizelge 2'de verilen kestirime göre incelendiğinde kadın ve erkek öğrencilerin çalışmaya başlamak ve sürdürmek davranışını normal düzeyde sergiledikleri görülmektedir. Bu nedenle bulunan anlamlı farklılığın davranış açısından önemi olmadığı söylenebilir.

“Bilinçli çalışmak ve öğrendiğini kullanmak” alt boyutu için kadın öğrencilerin ortalamaları 2,67 olarak bulunurken erkek öğrencilerin ortalamaları ise 2,85 olarak bulunmuştur. Öğrenciler arasındaki ortalama farkı .18 olarak hesaplanmış ve bu fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır ($p > .05$).

“Not tutmak ve dersi dinlemek” alt boyutu için kadın öğrencilerin ortalamaları 3,73 olarak bulunurken erkek öğrencilerin ortalamaları ise 4,46 olarak bulunmuştur. Öğrenciler arasındaki ortalama farkı .73 olarak hesaplanmış ve bu fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur ($p < .05$). Bu veriden yola çıkarak kadın öğrencilerin “not tutmak ve dersi dinlemek” konusunda erkek öğrencilerden daha olumlu bir davranış sergiledikleri söylenebilir. Ortalama puanlar Çizelge 2'de verilen kestirime göre incelendiğinde kadın ve erkek öğrencilerin not tutmak ve dersi dinlemek davranışını normal düzeyde sergiledikleri görülmektedir. Bu nedenle bulunan anlamlı farklılığın davranış açısından önemi olmadığı söylenebilir.

“Okuma alışkanlığı” alt boyutu için kadın öğrencilerin ortalamaları 2,92 olarak bulunurken erkek öğrencilerin ortalamaları ise 3,56 olarak bulunmuştur. Öğrenciler arasındaki ortalama farkı. 64 olarak hesaplanmış ve bu fark, istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur ($p < .05$). Ortalama puanlar Çizelge 2'de verilen kestirime göre incelendiğinde kadın öğrencilerin okuma alışkanlığı davranışını olumlu düzeyde sergiledikleri görülmektedir. Erkek öğrencilerin ise okuma alışkanlığı davranışını normal düzeyde sergiledikleri görülmektedir. Bu veriden yola çıkarak kadın öğrencilerin “okuma alışkanlığı” konusunda erkek öğrencilerden daha olumlu bir davranış sergiledikleri söylenebilir.

“Ödev hazırlamak” alt boyutu için kadın öğrencilerin ortalamaları 1,97 olarak bulunurken erkek öğrencilerin ortalamaları ise 2,64 olarak bulunmuştur. Öğrenciler arasındaki ortalama farkı. 67 olarak hesaplanmış ve bu fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur ($p < .05$). Ortalama puanlar Çizelge 2'de verilen kestirime göre incelendiğinde kadın öğrencilerin ödev hazırlamak davranışını olumlu düzeyde sergiledikleri görülmektedir. Erkek öğrencilerin ise ödev hazırlamak davranışını normal düzeyde

sergiledikleri görülmektedir. Bu veriden yola çıkarak kadın öğrencilerin “ödev hazırlamak” konusunda erkek öğrencilerden daha olumlu bir davranış sergiledikleri söylenebilir.

“Okula karşı tutum” alt boyutu için kadın öğrencilerin ortalamaları 2,11 olarak bulunurken erkek öğrencilerin ortalamaları ise 2,30 olarak bulunmuştur. Öğrenciler arasındaki ortalama farkı .19 olarak hesaplanmış ve bu fark, istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır ($p>.05$).

“Sınavlara hazırlanmak ve sınava girmek” alt boyutu için kadın öğrencilerin ortalamaları 4,32 olarak bulunurken erkek öğrencilerin ortalamaları ise 4,78 olarak bulunmuştur. Öğrenciler arasındaki ortalama farkı .46 olarak hesaplanmış ve bu fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır ($p<.05$). Ortalama puanlar Çizelge 2’de verilen kestirimlere göre incelendiğinde kadın ve erkek öğrencilerin sınavlara hazırlanmak ve sınava girmek davranışını normal düzeyde sergiledikleri görülmektedir. Bu nedenle bulunan anlamlı farklılığın davranış açısından önemi olmadığı söylenebilir.

3.2. Kayıtlı Olunan Program Değişkenine Göre Çalışma Davranışlarının Değerlendirilmesi

BİLSEM’e kayıtlı ortaokul öğrencilerinin BİLSEM’de kayıtlı olunan programa göre çalışma davranışlarının farklılaşp farklılaşmadığının incelenmesi için bağımsız örneklem t-testi yapılmıştır.

Çizelge 4. Cinsiyet değişkenine göre t-testi sonuçları							
ÇDDÖ’nün Alt Boyutları	Program	N	Ort	sd	t	F	p
Çalışmaya başlamak ve sürdürmek	BYF	577	6,70	682	-740	.813	.460
	ÖYG	107	7,01				
Bilinçli çalışmak ve öğrendiğini kullanmak	BYF	577	2,75	682	-.023	.002	.981
	ÖYG	107	2,76				
Not tutmak ve dersi dinlemek	BYF	577	4,12	682	.443	.058	.658
	ÖYG	107	4,03				
Okuma alışkanlığı	BYF	577	3,28	682	.992	.229	.322
	ÖYG	107	3,07				
Ödev hazırlamak	BYF	577	2,23	682	-2,25	.110	.025
	ÖYG	107	2,70				
Okula karşı tutum	BYF	577	2,10	682	-3,76	3,354	.000
	ÖYG	107	2,77				
Sınavlara hazırlanmak ve sınava girmek	BYF	577	4,54	682	-.410	.617	.682
	ÖYG	107	4,62				

Çizelge incelendiğinde “çalışmaya başlamak ve sürdürmek” alt boyutu için BYF programına kayıtlı öğrencilerin ortalamaları 6,70 olarak bulunurken ÖYG programına kayıtlı öğrencilerin ortalamaları ise 7,01 olarak bulunmuştur. Öğrenciler arasındaki ortalama farkı .31 olarak hesaplanmış ve fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır ($p>.05$).

“Bilinçli çalışmak ve öğrendiğini kullanmak” alt boyutu için BYF programına kayıtlı öğrencilerin ortalamaları 2,76 olarak bulunurken ÖYG programına kayıtlı öğrencilerin ortalamaları ise 2,75 olarak bulunmuştur.

Öğrenciler arasındaki ortalama farkı .01 olarak hesaplanmış ve bu fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır ($p>.05$).

“Not tutmak ve dersi dinlemek” alt boyutu için BYF programına kayıtlı öğrencilerin ortalamaları 4,12 olarak bulunurken ÖYG programına kayıtlı öğrencilerin ortalamaları ise 4,03 olarak bulunmuştur. Öğrenciler arasındaki ortalama farkı .09 olarak hesaplanmış ve bu fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır ($p>.05$).

“Okuma alışkanlığı” alt boyutu için BYF programına kayıtlı öğrencilerin ortalamaları 3,28 olarak bulunurken ÖYG programına kayıtlı öğrencilerin ortalamaları ise 3,07 olarak bulunmuştur. Öğrenciler arasındaki ortalama farkı .21 olarak hesaplanmış ve bu fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır ($p>.05$).

“Ödev hazırlamak” alt boyutu için BYF programına kayıtlı öğrencilerin ortalamaları 2,23 olarak bulunurken ÖYG programına kayıtlı öğrencilerin ortalamaları ise 2,70 olarak bulunmuştur. Öğrenciler arasındaki ortalama farkı .47 olarak hesaplanmış ve bu fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır ($p<.05$). Ortalama puanlar Çizelge 3’te verilen kestirimlere göre incelendiğinde kadın ve erkek öğrencilerin ödev hazırlamak davranışını normal düzeyde sergiledikleri görülmektedir. Bu nedenle bulunan anlamlı farklılığın davranış açısından önemi olmadığı söylenebilir.

“Okula karşı tutum” alt boyutu için BYF programına kayıtlı öğrencilerin ortalamaları 2,10 olarak bulunurken ÖYG programına kayıtlı öğrencilerin ortalamaları ise 2,77 olarak bulunmuştur. Öğrenciler arasındaki ortalama farkı .67 olarak hesaplanmış ve bu fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır ($p<.05$). Ortalama puanlar Çizelge 3’te verilen kestirimlere göre incelendiğinde kadın ve erkek öğrencilerin okula karşı tutum davranışını normal düzeyde sergiledikleri görülmektedir. Bu nedenle bulunan anlamlı farklılığın davranış açısından önemi olmadığı söylenebilir.

“Sınavlara hazırlanmak ve sınava girmek” alt boyutu için BYF programına kayıtlı öğrencilerin ortalamaları 4,54 olarak bulunurken ÖYG programına kayıtlı öğrencilerin ortalamaları ise 4,62 olarak bulunmuştur. Öğrenciler arasındaki ortalama farkı .08 olarak hesaplanmış ve bu fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır ($p>.05$).

4. SONUÇ ve TARTIŞMA

Özel yetenekli öğrencilerin çalışma davranışlarının cinsiyet ve kayıtlı oldukları program türüne göre incelendiği bu araştırmada; öğrencilerin çalışma davranışının alt boyutları olan “çalışmaya başlamak ve sürdürmek” boyutunda normal düzeyde davranış sergiledikleri ve bu davranışların cinsiyete ve kayıtlı oldukları program türüne göre farklılaşmadığı tespit edilmiştir. Kadın ve erkek öğrencilerin çalışmaya başlama ve çalışmayı sürdürmede zorlanmadığı ve kendilerini motive edebildiği ancak zaman zaman güçlüklerle karşılaştığı (Baltaş 2019). söylenebilir. BYF programı, öğrencilerin kendi yetenek alanlarını keşfettiği ve bireysel çalışmalardan ziyade grup çalışmalarının gerçekleştirildiği eğitim programıdır. ÖYG programı ise öğrencilerin yetenek alanını keşfettikten sonra bu yetenek alanını geliştirmek için daha çok bireysel çalışmalara ağırlık verdiği bir eğitim programıdır. Öğrencilerin program türüne bağlı olmaksızın hem bireysel hem de grup çalışmalarını başlatabildikleri ve çalışmalarını sürdürebildikleri ancak zaman zaman güçlüklerle karşılaştığı (Baltaş 2019). söylenebilir.

Öğrencilerin çalışma davranışının alt boyutları olan “bilinçli çalışmak ve öğrendiğini kullanmak” boyutunda normal düzeyde davranış sergiledikleri ve bu davranışların cinsiyete ve kayıtlı oldukları program türüne göre farklılaşmadığı tespit edilmiştir. Kadın ve erkek öğrencilerin çalışmaya başlarken belirli bir planın olduğu, amaçlarının belirlendiği ve öğrendiklerini transfer edebildikleri söylenebilir.

Öğrencilerin çalışma davranışının alt boyutları olan “not tutmak ve dersi dinlemek” boyutunda normal düzeyde davranış sergiledikleri ve bu davranışların cinsiyete göre kadın öğrenciler lehine anlamlı farklılık gösterirken kayıtlı oldukları program türüne göre farklılaşmadığı tespit edilmiştir. Kadın ve erkek öğrencilerin not tutma ve dersi dinleme davranışına sahip oldukları ancak not tutma teknikleri konusunda kendilerini daha da geliştirmeleri gerektiği (Baltaş 2019). söylenebilir.

Öğrencilerin çalışma davranışının alt boyutları olan “okuma alışkanlığı” boyutunda normal düzeyde davranış sergiledikleri ve bu davranışların cinsiyete göre kadın öğrenciler lehine anlamlı farklılık gösterirken kayıtlı oldukları program türüne göre farklılaşmadığı tespit edilmiştir. Öğrenciler merak ettikleri her şeyi okuma, araştırma veya inceleme davranışı gösterebilmektedir. Çalışma davranışı açısından bakıldığında öğrencilerin önemli olanla olmayana ayırmaları gerektiği (Baltaş 2019). söylenebilir.

Öğrencilerin çalışma davranışının alt boyutları olan “ödev hazırlamak” boyutunda kadın öğrencilerin olumlu düzeyde, erkek öğrencilerin ise normal düzeyde davranış sergiledikleri ve bu davranışların ÖYG programı öğrencileri lehine anlamlı farklılık gösterdiği tespit edilmiştir. Erkek öğrencilerin ödevleri gerektiği gibi hazırlama ve zamanında teslim etme konusunda güçlükler yaşadığı söylenebilir. Kadın öğrencilerin ise ödevin önemini kavradıkları, çeşitli kişi ve kaynaklardan yararlanarak zamanında çalışmalarını teslim ettikleri (Baltaş 2019). söylenebilir. ÖYG öğrencilerin yetenek alanlarını tespit etmiş olmaları, belirli bir amacının olması, yetenek alanında derinlemesine çalışma yapıyor olmaları ödev hazırlama davranışını daha yüksek düzeyde göstermelerinde etkili olduğu düşünülmektedir. BYF öğrencilerinin yetenek alanlarını keşfetmemiş olması ve birçok disiplinde araştırma ve çalışma yapıyor olmaları öğrencilerin ödev hazırlama davranışı bakımından daha düşük düzeyde performans göstermelerinde etkili olduğu söylenebilir.

Öğrencilerin çalışma davranışının alt boyutları olan “okula karşı tutum” boyutunda kadın ve erkek öğrencilerin normal düzeyde davranış sergiledikleri ve bu davranışların ÖYG programı öğrencileri lehine anlamlı farklılık gösterdiği tespit edilmiştir. Kadın ve erkek öğrencilerin okula tutum davranışında bazı olumsuz duygu ve düşüncelere sahip olduğu söylenebilir. Özel yetenekli öğrencilerin hem örgün eğitim kurumlarına devam edip arta kalan zamanlarında BİLSEM’deki öğrenme ortamlarına katılmaları zaman, çaba ve istek açısından problemler ortaya çıkarabilmektedir (Şenol 2011, Keskin vd 2013, Yılmaz ve Yılmaz 2021). Okula karşı olumsuz tutumda her iki kuruma kayıtlı olmanın etkili olduğu düşünülmektedir. ÖYG öğrencilerinin BYF öğrencilerine göre daha olumlu tutuma sahip olmasında ÖYG öğrencilerinin belirli bir alanda çalışma yapıyor olmalarının, bağımsız araştırmalar yürütmelerinin ve alan uzmanlığına yönelik çalışmaları gerçekleştiriyor olmalarının etkili olduğu düşünülmektedir.

Öğrencilerin çalışma davranışının alt boyutları olan “sınavlara hazırlanmak ve sınava girmek” boyutunda normal düzeyde davranış sergiledikleri ve bu davranışların cinsiyete göre kadın öğrenciler lehine anlamlı farklılık gösterirken kayıtlı oldukları program türüne göre farklılaşmadığı tespit edilmiştir. BİLSEM’de öğrencilerin performansları sınıf içerisinde ve program düzeyinde değerlendirilmektedir. Ancak bu ölçme-değerlendirme örgün eğitimde gerçekleştirilen not verme şeklinde olmayıp performans temelli bir değerlendirmedir (MEB 2019). Özel yetenekli öğrencilerin sınavlara hazırlanma ve sınava girme davranışını normal düzeyde göstermelerinde BİLSEM’de sınav uygulamasının olmamasının etkili olduğu düşünülmektedir.

Öğrencilerin başarılı olabilmesi için belirli düzeyde çalışma davranışına sahip olması gerekmektedir (Baltaş 2019). Özel yetenekli öğrencilerin var olan potansiyellerini kullanarak başarılı olabilmesi için bu çalışma davranışlarını olumlu düzeyde göstermeleri beklenmektedir. Özel yetenekli öğrencilerin başarısız olmasında birçok faktör etkili olabilir (Sak 2012). Rehber ve program öğretmenlerinin öğrencilerin çalışma davranışlarını dikkate alarak değerlendirme -

yapmasının öğrencilere çalışma davranışlarını kazandırma açısından önemli olduğu söylenebilir. Ayrıca öğrencilerin örgün eğitime devam ettikleri kurumlardaki öğretmenleri ile de iletişimde olunmasının öğrencilerin bütüncül gelişimi ve takibi açısından etkili olabileceği düşünülmektedir.

KAYNAKLAR

- Arslandaş, M. (2001). "Ortaöğretim öğrencilerinin ders çalışma alışkanlıkları (Diyarbakır örneği)". Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Dicle Üniversitesi, Diyarbakır-Türkiye.
- Baltaş, A. (2019). Stres Altında Ezilmeden Öğrenmede ve Sınavlarda Üstün Başarı: Remzi Kitabevi. İstanbul-Türkiye.
- Holtzman, W. H., Brown, W. F. (1968). "Evaluating the study habits and attitudes of high school" students. *Journal of Educational Psychology*, 59(6): 404-409. <https://doi.org/10.1037/h0026438>
- Burson, C.D. (1985). "A Comparison of study habits and attitudes of academically successful and academically unsuccessful American Indian students in higher education". Yayınlanmamış Doktora Tezi, Northern Arizona University. Arizona-USA.
- Büyükköztürk, Ş., Kılıç Çakmak, E., Akgün, Ö. E., Karadeniz, Ş., Demirel, F. (2017). Eğitimde Bilimsel Araştırma Yöntemleri: Pegem Akademi. Ankara-Türkiye.
- Gagne, F. (1985). "Giftedness and talent: Reexamining a reexamination of the definitions". *Gifted Child Quarterly*, 29(3): 103-112.
- Gettinger, M., Seibert, J.K. (2002). "Contributions of study skills to academic competence". *School Psychology Review*, 31(3): 350-365.
- Ghulam, M. (2013). "Study behavior, study habits, achievement motivations of university students and study advisory services". *Literacy Information and Computer Education Journal*, 4: 999-1006.
- Güngör, G. (2010). "İlköğretim düzeyindeki öğrencilerin benlik kavramlarının ve çalışma alışkanlıklarının değerlendirilmesi". Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi, Ankara-Türkiye.
- Gürpınar, E., Güzeller, C.O., Alimoğlu, K., Kulaç, E. (2011). "Tıp fakültesi öğrencilerinin çalışma davranışlarının ve çalışma davranışı değerlendirme ölçeğinin psikometrik niteliklerinin belirlenmesi". *Süleyman Demirel Üniversitesi Tıp Fakültesi Dergisi*, 18(3): 96-99.
- Hamblin, D. (1981). *Teaching study skills*. Oxford: Blackwell.
- Hong, E., Milgram, R.M. (1999). "Preferred and actual homework style: a crosscultural examination". *Educational Research*, 41: 251-265.
- Jackson, P. F., Reid, N. A. & Croft, C. A. (1979). *Manual for the Study Habits Evaluation and Instruction Kit: SHEIK*. Wellington: New Zealand Council for Educational Research.
- Jiao, Q. G., Onwuegbuzie, A. J. (2001). *Library Anxiety and Characteristic Strengths and Weaknesses of Graduate Students' Study Habits*, *Library Review*, 50(2).
- Karasar, N. (2019). *Bilimsel Araştırma Yöntemi: Nobel Akademi*. Ankara-Türkiye.
- Kerr, B. (1991). *A handbook for counseling the gifted and talented: American Counseling Association*. Vatikan-Italy.
- Keskin, M. Ö., Samancı, N. K. & Aydın, S. (2013). "Science and art centers: Current status, problems and solution proposals". *Journal of Gifted Education Research*, 1(2): 78-96.
- Küçükahmet, L. (2008). *Öğrencilerin çalışma alışkanlıkları ve tutumları*. Ankara-Türkiye.
- Lewis, R.B., Doorlag, D.H. (1999). *Teaching special students in general education classrooms: Prentice Hall*. Upper Saddle River-USA.
- Memiş, A. (2007). "Öğrencilerin çalışma oryantasyonlarını etkileyen demografik faktörler". *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 5(2): 291-321.
- Millî Eğitim Bakanlığı. (2019). "Bilim ve sanat merkezleri yönergesi". *Tebliğler Dergisi*. Yayın Tarihi: Mart 2009. Sayısı: 2618.
- Nadinloyi, K. B. , Hajloob, N., Garamaleki, N. S. & Sadeghid, H. (2013). "The study efficacy of time management training on increase academic time management of students". *Procedia-Social and Behavioral Sciences*, 84: 134-138.
- Mullen, S. K. (1995). "A study of the difference in study habits and study attitudes between college students participating in experiential learning using portfolio assessment method of evaluation and student not participating in experiential learning. Southwestern Baptist Theological Seminary", Doctoral Thesis, School of Religious Education.
- Peterson, J. S. ve Colangelo, N. (1995). "Gifted achievers and underachievers: A comparison of patterns found in school files". *Journal of Counseling and Development*, 4: 399-414.
- Reis, S. (1998). "Underachieving for some. Dropping out with dignity for others". *Communicator*, 29 (1): 19-24.
- Renzulli, J. S. (2018). "Identifying key features in programs for the gifted". *Exceptional Children*, 35(3): 217-221.
- Renzulli, J. S., & Park, S. (2002). "Giftedness and high school dropouts: Personal, family, and school-related factors (RM02168). Storrs, CT: The National Research Center on the Gifted and Talented", University of Connecticut.
- Robinson, F. P. (1974). *Effective study*. London: Harper & Row.
- Sak, U. (2012). *Üstün Zekâlılar Özellikleri Tanılanmaları Eğitimleri: Maya*. Ankara-Türkiye.
- Sternberg, R.J. (1989). "Domain-generality versus domain-specificity: The life and impending death of a false dichotomy". *Merrill-Palmer Quarterly*, 35: 115-130.
- Şenol, C. (2011). "Üstün yetenekliler eğitim programlarına ilişkin öğretmen görüşleri BİLSEM örneği". Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Fırat Üniversitesi, Elazığ-Türkiye.
- Tinklin, T. (2003). "Gender Differences and High Attainment". *British Educational Research Journal*, 29 (3).
- Tuna Cesim, D., Korkmaz, M., Gümüşdağ, H., Aras, G. (2013). "Sınıf tekrarı yapan ortaöğretim öğrencilerinde görülen başarısızlık nedenlerinin çalışma davranışı ve sınav kaygısı değişkenleri açısından incelenmesi uygulamalı Ankara örneği". *Uluslararası Aile Çocuk ve Eğitim Dergisi*, 1: 59-78.
- Uluğ, F. (2000). *Okulda Başarı Etkili Öğrenme ve Ders Çalışma Yöntemleri: Remzi Kitabevi*. İstanbul-Türkiye.
- Wolfenden, M. H., Pumfrey, P. D. (1985). "Students' study behaviour; a review of research part A". *Educational Psychology in Practice*, 1(3): 91-98.
- Yılmaz, M., Yılmaz, T. (2021). "Yönetici ve öğretmenler gözünden BİSEM'lerde verilen eğitimlerin kritiği". *International Review of Economics and Management*, 9(1): 1-27.